

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАСОКИ ЗА РАБОТА ВЪРХУ ПРЕРАЗКАЗ НА НЕИЗУЧАВАН ХУДОЖЕСТВЕН ТЕКСТ С ДИДАКТИЧЕСКА ЗАДАЧА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ СЛЕД 7 КЛАС

1. Основни изисквания за създаване на преразказ:

- ✓ Съдържанието на художествения текст се предава вярно, изчерпателно и в съответствие с развитието на действието.
- ✓ Не се допуска изграждане на микротекстове с коментарен (интерпретативен) характер и изразяване на лична позиция от страна на преразказващия.
- ✓ Употребената в художествения текст пряка реч се преобразува в непряка и/или в полупряка реч.
- ✓ Преразказва се в подходящо основно глаголно време и в съответните му спомагателни глаголни времена и наклонения.
- ✓ Не се допускат отклонения от лексикалната, граматичната, правописната и пунктуационната норма.
- ✓ Спазват се изискванията за графично оформяне на писмения текст – открояване на абзаци, ясна графика на буквите, отделяне на думите, четливо оформяне на редакции и т.н.

2. Специфични особености на преразказ с промяна на гледната точка.

- Когато в художествения текст е използвано аз-повествование (глаголните форми са в първо лице, единствено/множествено число).
- Дидактическата задача може да изисква преразказване от името на неутрален разказвач. В този случай е необходимо да се имат предвид следните особености:
 - ✓ Основното глаголно време е сегашно историческо време, използвано съвместно с други подходящи глаголни времена и/или наклонения.
 - ✓ Съдържанието на художествения текст се предава вярно и изчерпателно без разместване на последователността на епизодите.
- Когато дидактическата задача изисква преразказ от името на герой, необходимо е да се имат предвид следните особености:
 - ✓ Основното глаголно време е минало свършено време, използвано съвместно с други подходящи глаголни времена и/или наклонения.
 - ✓ Пишещият преценява на кои епизоди от сюжетното развитие героят е свидетел, както и степента на важност на отделните епизоди. В резултат на това моментите с по-голямо значение в развитието на действието се представят чрез подробен преразказ, а други моменти – чрез сбит преразказ.
 - ✓ По преценка на разказващия герой е възможно пренареждане на епизоди, което пренареждане трябва да се подчинява на логиката на художествения текст.

За да бъдат спазени представените изисквания, особено важно е да се прочете внимателно условието на дидактическата задача и да се обмисли подходяща стратегия за писане на преразказа.

3. Критерии за оценяване на преразказ на неизучаван художествен текст с дидактическа задача.

КРИТЕРИИ		Брой точки
1.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ ТЕКСТ УЧЕНИКЪТ:	
	Предава съдържанието вярно, изчерпателно и в съответствие с развитието на действието.	4
	Предава съдържанието в съответствие с развитието на действието, вярно, но сбито.	3
	Предава съдържанието вярно и в съответствие с развитието на действието, но пропуска някои епизоди.	2
	Предава съдържанието като цяло, но пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието.	1
	Допуска фактологични грешки и показва неумение за вярно и изчерпателно предаване на съдържанието в съответствие с развитието на действието.	0
2.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ДИДАКТИЧЕСКАТА ЗАДАЧА УЧЕНИКЪТ:	
	Напълно се съобразява с дидактическата задача; предава подробно епизодите, които са съществени за изпълнението на дидактическата задача, и сбито – епизодите, които са несъществени, но изграждат смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа.	5
	Се съобразява с дидактическата задача; прилага уместно техниките на сбитото и на подробното преразказване, но пропуска необосновано елементи на описание, повествование и/или разсъждение в художествения текст.	4
	Като цяло се съобразява с дидактическата задача, но предава сбито съществени за изпълнението на дидактическата задача епизоди.	3
	Като цяло се съобразява с дидактическата задача и не променя смисъла на художествения текст, но предава сбито и пропуска необосновано епизод (епизоди).	2
	Като цяло се съобразява с дидактическата задача, но нарушава смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа.	1
	Не се съобразява с дидактическата задача и не познава техниките на сбитото и на подробното преразказване.	0

3.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИЗГРАЖДАНЕ НА МИКРОТЕКСТОВЕ С КОМЕНТАРЕН (ИНТЕРПРЕТАТИВЕН) ХАРАКТЕР УЧЕНИКЪТ:	
	Преразказва, като не допуска елементи на разсъждение (от аналитичен и интерпретативен характер).	3
	Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст.	2
	Преразказва, като “дописва” художествения текст, без да променя неговия смисъл.	1
	Преразказва, като допуска елементи на разсъждение и “дописва” художествения текст, с което променя неговия смисъл.	0
4.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕОБРАЗУВАНЕТО НА ПРЯКАТА РЕЧ УЧЕНИКЪТ:	
	Преобразува правилно пряката реч в непряка и/или полупряка, като не допуска необосновани лексикални повторения.	2
	Преобразува пряката реч в непряка, но в синтактичните конструкции използва повтарящи се глаголи.	1
	Не умее да преобразува пряката реч в непряка, поради което не преразказва диалозите или монолозите в художествения текст и/или предава директно пряката реч.	0
5.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ОСНОВНО ГЛАГОЛНО ВРЕМЕ УЧЕНИКЪТ:	
	Преразказва в съответствие с дидактическата задача в подходящо основно глаголно време и в съответните му спомагателни времена и наклонения.	3
	Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения.	2
	Преразказва в неподходящо основно глаголно време, но успешно съвместява спомагателни глаголни времена и наклонения.	1
	Преразказва, като не избира правилно наклонението на глагола и основното глаголно време; допуска грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения.	0
6.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА СПАЗВАНЕТО НА ГРАМАТИЧНАТА, ПРАВОПИСНАТА И ПУНКТУАЦИОННАТА НОРМА УЧЕНИКЪТ:	
	Не допуска граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.	5
	Допуска единични граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.	4

	Допуска единични повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции.	3
	Допуска повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции.	2
	Допуска груби и повтарящи се граматични, правописни и пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции.	1
	Проявява явна езикова некомпетентност.	0
7.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЛЕКСИКАЛНАТА СИ КУЛТУРА УЧЕНИКЪТ:	
	Употребява стилово уместни думи и изрази; използва подходящи синоними при замяна на думи и синтактични конструкции, специфични за езика на писателя.	1
	Употребява стилово неуместни думи и изрази; използва неподходящи синоними и синтактични конструкции.	0
8.	ПО ОТНОШЕНИЕ НА ГРАФИЧНОТО ОФОРМЛЕНИЕ НА ПРЕРАЗКАЗА УЧЕНИКЪТ:	
	Откроява графично всички абзаци; пише с ясна графика главните и малките букви, отделя думите; редактира четливо текста си при необходимост.	2
	Слива не повече от два абзаца; не пише с ясна графика главните и малките букви, но отделя думите и редактира четливо текста си при необходимост.	1
	Не откроява графично абзаците; пише неясно и нечетливо	0
ПРЕРАЗКАЗЪТ СЕ ОЦЕНЯВА С 0 ТОЧКИ И В СЛУЧАИТЕ, КОГАТО УЧЕНИКЪТ Е:		
Предал празен лист.		
Написал текст, който няма пряко отношение към изпитния текст.		
Писал нечетливо до степен на неразбираемост.		